

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaia dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krome.

Dopisi naj se pošiljajo uredništvu »Občinske Uprave« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Nova postava o gospodarskih odborih.

Dne 1. avgusta t. l. je cesar potrdil od deželnega zbora kranjskega sklenjeni zakonski načrt o gospodarskih odborih. Dne 16. avgusta je bila postava objavljena v deželnem zakoniku pod št. 49 in stopi v moč 30 dni po razglasitvi, t. j. dne 16. septembra t. l.

Ker je postava velike važnosti tako v gospodarskem, kakor tudi v političnem oziru, naj izpregovorimo o njej par besedi.

Kako se ima opravljati imovina posameznih sosesk ali podobčin, to je doslej določal dodatek II. k občinskemu redu z dne 17. februarja 1866, dež. zak. št. 2. Ta dodatek II. je sedaj razveljavljen in stopi namesto njega postava z dne 1. avgusta 1912, št. 49 dež. zak. Ta nova postava je bila nujno potrebna, ne samo zaradi korenitih izprememb, ki jih je na starem občinskem redu sklenila sedanja večina deželnega odbora, ampak tudi zaradi popolnoma novega občinskega volilnega reda. V starih določilih o gospodarskem odseku je vse polno zastarelih določb, je pa tudi še veliko več pomanjkljivosti, ki so zahtevale nujne poprave. Tako n. pr. je manjkalo vsake določbe, kaj se ima zgoditi, če se gospodarski odbor upre ukazom višjih oblasti, ali če je zanemarjal svojo dolžnost. Deželnemu odboru je bilo po občinskem redu pač mogoče prisiliti župana, starešinstvo in občinski odbor, naj spolnjujejo svojo dolžnost, mogel je tudi kaznovati upornost teh občinskih organov, a proti gospodarskim odborom je manjkala vsaka oblast kazenske moči. To bo sedaj drugače po novem zakonu, kakor je to spodaj razvidno.

Najvažnejše po novi postavi je to, da je obseg delovanja gospodarskih odborov sedaj znatno večji, kakor je bil prej. Do sedaj so se volili odbori samo za ono premoženje, katero je bilo vpisano v zemljiški knjigi kot last podobčin ali sosesk. Če so imeli kje takozvano soseskino premoženje, katero so smeli le gotovi upravičenci in ne cela soseska ali podobčina rabiti ali uživati, se je smatralo, da to ne spada pod določbo dodatka II. k občinskemu redu. V takem slučaju niso imeli gospodarskega odbora, ampak so upravljali tako premoženje po statutih (pravilih), ki so si jih sami napravili. Tako n. pr. kamniška korporacija ni nikdar volila gospodarskega odbora v smislu določbe dodatka II. k občinskemu redu, ampak po svojem lastnem statutu.

Doslej je bilo sporno, spadajo li take korporacije pod določbo dodatka II. k občinskemu redu ali ne. Praksa je govorila zoper to. — Popolno jasnost spravlja sedaj v to vprašanje določba točke 2. nove postave, ki pravi v odstavku 2.: Ako se dohodki premoženja po dosedanji stari navadi ne uporabljajo na korist vsem občanom, ampak izključno le na korist določenemu številu tistih, tedaj volijo gosp. odbor samo upravičenci.

Iz tega besedila sledi jasno, da se ne volijo gospodarski odbori samo za soseske, kjer imajo vsi občani oziroma podobčani enake pravice, ampak tudi za ono skupnost v okviru podobčine ali soseske, kjer ima svoje pravice le določeno število občanov ozir. podobčanov.

Za to naše naziranje govori tudi še druga okolnost.

Deželni odbor je namreč v pril. 72., št. 9626 iz leta 1911 napravil deželnemu zboru poročilo, v katerem nasvetuje sledeče besedilo:

Člen II. Predstoječe določbe ne veljajo za oskrbovanje onega premoženja, katero v zemljiški knjigi ni vpisano kot lastnina podobčine ali soseske kot take, ampak kot skupna lastnina upravičencev ali večjega števila določeno označenih oseb. (Skupna lastnina, solastnina. §§ 825. do 850. obč. drž. zak.)

To besedilo pa je deželni zbor spremenil in se glasi sedaj člen II. tako-le:

Člen II. Predstoječe določbe ne veljajo za oskrbovanje onega skupnega premoženja, za katero veljajo §§ 825. do 850. obč. drž. zak. o skupni lastnini in solastnini ali za katero veljajo določbe zakona z dne 26. oktobra 1887, dež. zak. št. 2 od leta 1888, o razdelbi skupnih zemljišč in uredbi dotičnih skupnih pravic do njih uživanja in oskrbovanja, dokler obstoji pristojnost agrarnih oblastnij glede teh zemljišč.

Če se primerja to dvoje besedilo, se najde, da je bila volja postavodajalec, spraviti v okvir nove postave vse gospodarske skupnosti, ki niso solastninske v smislu določb obč. drž. zakonika, ali ki niso predmet agrarne operacije. Iz besedila postave je videti tudi, da za presojo, če spada kaka gospodarska oziroma agrarna skupnost pod novo postavo ali ne, ni merodajen vpis v zemljiški knjigi, kajti postavodajalec je črtal iz zakonske predloge deželnega odbora določilo o vpisu v zemljiški knjigi.

Gospodarski odbor bo moral biti izvoljen za vsako podobčino ali sosesko, zlasti tudi za vsako skupno premoženje v okviru podobčin ali sosesk v kolikor ni od tega izvzeto po določbi gori navedenega člena II. Imel bo gospodarski odbor, kakor doslej, tri člane in dva namestnika.

Volitev v gospodarski odbor se vrši v splošnem tako, kakor v občinski odbor. Posebej veljajo za to volitev določbe § 1. do 11. občinskega volilnega reda. Posebne določbe glede volilne pravice so pa te le:

Volilno pravico ima vsak občan, kateremu je v podobčini ali soseski najmanj eno leto predpisan občinskim dokladam podvržen direktni davek. S tem je rešeno veliko vprašanj, ki so doh jali doslej na deželni odbor in na razna uradništva, če smejo namreč v gospodarski odbor voliti tudi uradniki in drugi, ki so sicer volilci I. in II. razreda za občinski odbor, katerim pa ni predpisan občinskim dokladam podvržen direktni davek. Kdor tedaj ne plačuje občinskim dokladam podvrženega direktnega davka, ni volilec za gospodarski odbor.

Kdo ne more biti voljen v gospodarski odbor, to določa občinski volilni red. Posebno določbo pa ima odstavek 4., točke 2., nove postave, ki se glasi čisto jasno:

Tisti, ki so si v prvem ali drugem kolenu v sorodu ali svaštvu, ne morejo biti obenem člani ali namestniki gospodarskega odbora.

Kdor je izvoljen v občinski odbor kot odbornik ali namestnik, je lahko tudi član gospodarskega odbora.

Volitev se vrši v bistvu tako, kakor v občinski odbor, s tem razločkom, da tvorijo vsi volilei eno volilno skupino. Izkaznice ali legitimacije ter glasovnice, ki jih izdaja deželni odbor, imajo r u m e n o barvo.

Pripravljalno postopanje za volitev se vrši tako, kakor določa občinski volilni red v §§ 17., 17. a), 17. b), 17. c), 18. in 19. Zlasti je važna določba § 19., ki daje okrajnim glavarstvom nadzorstvo nad volitvami.

R e k l a m a c i j s k a komisija obstoji iz župana kot predsednika in štirih prisednikov. Župan predseduje komisiji, naj si bo on sam volilni upravičenec za podobčino ali ne. Prisedniki pa morajo imeti aktivno in pasivno volilno pravico za dotično podobčino. Voli jih v komisijo občinski odbor.

Enaka je določba za volilno komisijo, kateri predseduje župan ali njegov namestnik. Kot prisednike si pa izvoli župan sam štiri soobčane, ki imajo aktivno in pasivno volilno pravico v podobčini.

Konstituira se gospodarski odbor v posebni seji, katero vodi najstarejši izmed izvoljenih. Seje se imajo udeležiti samo člani, ki volijo načelnika iz svoje srede z nadpolovično večino glasov.

Sklepčna je ta, kakor vsaka druga seja gospodarskega odbora le tedaj, če so navzoči trije člani. Ako kateri izmed članov umrje, odstopi ali je zadržan, ga nadomestuje namestnik, če pa je članov in namestnikov manj kot trije, se ima razpisati n a d o m e s t n a volitev za ostali čas volilne dobe. Posebno važna je določba odstavka 2., točke 6., ki pravi, da se mora v sejo, v kateri se obravnava letni račun, poklicati vedno enega namestnika, da glasuje o računu namesto tistega, ki račun polaga. Tisti torej, ki polaga letni račun, nima pravice glasovanja.

Sklepe gospodarskega odbora je možno izpodbijati z navadnimi pritožbami. Te pritožbe se imajo vlagati pri občinskem predstojniku (županu) in ne pri načelniku gospodarskega odbora. Doba za pritožbo je določena neprestopno na 14 dni, računana od dne, ko se je sklep gospodarskega odbora razglasil ali pritožniku vročil.

Odtegnjena je gospodarskemu odboru pravica, sklepati o pobiranju doklad ali o najetju posojil. Če hoče gospodarski odbor, da se v podobčini za podobčinske namene pobirajo doklade, ali da se najme kako posojilo, se ima za to obrniti na občinski odbor, ki je edini upravičen o tem sklepati.

Za važne sklepe gospodarskega odbora (glej §§ 90.—93. obč. reda) mora izposlovati načelnik višje odobrenje. V ta namen se ima obrniti na župana. Županu pristoji poleg tega tudi važna pravica, da sme zahtevati od gospodarskega odbora, naj se mu naznanijo vsi storjeni sklepi.

Tekoče posle gospodarskega odbora, zlasti izvršitev sklepov vodi načelnik. Če je ta zadržan, ga namestuje tisti član, ki je po letih starejši izmed ostalih dveh.

Že gori smo govorili o disciplinarni oblasti deželnega odbora. V zadnjem času se je dogodil na Kranjskem slučaj, da se je gospodarski odbor naravnost uprl županstvu in deželnemu odboru, kakor tudi okrajnemu glavarstvu. Dasiravno so se njegovi sklepi instančnim potom razveljavili, jih je gospodarski odbor vendarle izvršil, ne da bi se moglo kaj ukreniti proti njega članom. Z ozirom na to določa sedaj točka 10. nove postave, da sme deželni odbor članom gospodarskega odbora dajati primerne ukaze, če svoje dolžnosti ne bi vršili; ako bi se pa ukazov ne držali, jim sme prisoditi globo do 200 K. Ako upornost dalje časa traja, lahko deželni odbor globo po potrebi ponavlja, obenem pa pošlje tudi lahko komisijo v podobčino, da na račun članov gospodarskega odbora ukaz izvrši.

Ta oblast ne pristoji deželnemu odboru samo nad vsakokratnimi člani gospodarskega odbora, ampak tudi nad izstopivšimi, da jih na ta način prisili, izročiti podobčinske posle ali dati podobčinske račune ter sploh izpolnovati dolžnosti, h katerim jih je služba vezala.

Razpust gospodarskega odbora je nekoliko drugače določen, kakor oni občinskega odbora; medtem, ko ima pravico do razpusta občinskega odbora v smislu § 99. obč. reda, politična deželna oblast, pristojna ta pravica za gospodarski odbor deželnemu odboru, dogovorno z deželno vlado. Dosedaj je bil razpust gospodarskega odbora nemogoč. Sedaj pa bo imel to pravico deželni odbor, ki v takem slučaju popolnoma samostojno določa gerentstvo.

Upajmo, da bo ta nova postava prinesla red v marsikatero zavoženo gospodarstvo podobčin ter podobčinskih korporacij!

Iz seje dež. odbora kranjskega dne 9. novembra 1912.

Šolstvo.

Ljudska šola na Viču. Na predlog c. kr. dež. šolskega sveta se sistemizirajo 4 nova definitivna mesta in dovoli vspelednica k 5. razredu.

Ljudska šola v Koroški Beli. Na predlog c. kr. dež. šolskega sveta se dovoli vspelednica k 1. razredu.

Dovolitev draginjskih doklad učiteljstvu. Izvršuje tozadevni deželnozborski sklep, je deželni odbor dovolil draginjske doklade neoženjenemu učiteljskemu osebju v visokosti od 10 do 25% temeljne plače. Te doklade se bodo izplačevale potom poštne hranilnice v četrletnih naprejšnjih obrokih od 1./5. 1912 dalje do preklica.

Občinske zadeve.

Mestna občina Ljubljana. Ker mestni magistrat vkljub ponovnim pozivom še ni izvršil odredbe deželnega odbora, da odkaže prodajalcem zelja Kačar in Marenko njihove prejšnje prostore, se magistrat vnovič pozove, da takoj izvrši to odredbo, sicer bo deželni odbor izvajal vse mogoče konsekvence.

Deželni muzej.

Na prošnjo ravnateljstva dež. muzeja se dovoli, da se izda muzejsko letno poročilo za l. 1911 po vzorcu prejšnjih let.

Razno.

Na priporočilo c. kr. dež. vlade se obljubi občini Begunje na Gorenjskem podpora za iztrebljenje struge potoka Zgoša, katere visokost se določi, ko bodo znani vsi stroški. Istotako se obljubi podpora za napravo mostu čez Zgošo in za popravo po tem hudourniku razdrte občinske poti.

Iz seje dež. odbora kranjskega dne 18. novembra 1912.

Čebelarstvo.

Prošnji osrednjega čebelarskega društva v Ljubljani za podporo se ne more ugoditi, ker je to društvo letos že dobilo podporo in ker je kredit za čebelarstvo za letos že izčrpan. Pač pa je dež. odbor pripravljen v prihodnjem letu dovoliti primerno podporo pod pogojem, da društvo:

- 1.) poroča, koliko dobiva podpor od sosednjih dežel, v katerih ima tudi svoj delokrog in
- 2.) predloži natančno poročilo o svojem delovanju na Kranjskem.

Deželni muzej.

Ponudba gospe M. L. za nakup rokopisa Simon Jenkovih poezij za deželni muzej za svoto 1000 K se odkloni vsled odločno pretirane cene.

Ubožne zadeve.

Prošnja M. Suhadolnik iz Šmartna pod Šmarno goro za kako podporo, ozir. ustanovo se odkloni, ker mora za prosilko skrbeti mestna občina ljubljanska.

Občinske zadeve.

Občinski grbi. Dogovorno s c. kr. deželno vlado se privoli občinam, ki za to prosijo, da sprejmejo v svoj občinski pečat deželni grb. Ko bo deželna vlada temu sklepu pritrdila,

se izda okrožnica na vsa županstva, da se te pravice poslužijo, kjer nimajo svojih lastnih grbov.

Občina Dev. Mar. v Polju. Na poročilo županstva o slabem stanju obč. mosta čez Ljubljano v Vevčah in posebno vsled izjave župana, da ne prevzame nobene odgovornosti za morebitno nesrečo, se odredi takojšnji ogled na licu mesta, da se ukrene vse potrebno.

Pošiljanje občinskih denarjev. Z ozirom na dopis poštne ravnateljstva v Trstu, v katerem se naznanja dež. odboru, katere občinske denarne pošiljatve so poštne proste, se izda okrožnica na vsa županstva v smislu tega dopisa.

Gasilstvo.

Županstvu občine Fara se obljubi 40% deželni prispevek k stroškom nabave gasilnega orodja.

Razno.

Pogorelec v Trebči vasi, obč. Dvor, se dovoli 2000 K podpore, katero razdeli županstvo sporazumno z župnim uradom in dež. poslancem okraja. Ko predloži županstvo natančno poročilo o premoženjskih razmerah pogorelcev, se bo dovolila nadaljna podpora.

Varnost hranilnih vlog.

Okrožnica deželnega odbora na vsa županstva vojvodine Kranjske.

Strah pred vojsko, ki je pa najbrž neopravičen, je marsikoga razburil, in prva misel, ki so jo ljudje dobili, je bila ta, ali je njihov denar, ki ga imajo naloženega v hranilnicah in posojilnicah, tudi varen. Ker ljudje premalo poznajo uredbo in poslovanje denarnih zavodov, so se začele širiti med njimi najneverjetnejše pravljice. Nevedni ljudje, ki mislijo, da leži denar v hranilnicah in posojilnicah kar na kupe v blagajnah, se dajo zapeljati in takoj zahtevajo svoje vloge nazaj, češ da bodo doma njihovi denarji varni pred sovražnikom in pred lastno državo. To pa je usodepolna zmeta, ki lahko ljudstvo zapelje v veliko škodo. Predvsem mora ljudstvo vedeti, da je popolnoma izključeno, da bi kdaj država segla na hranilne vloge denarnih zavodov. To se še nikdar ni zgodilo. —

Celo če je sovražnik prišel v tujo deželo se je polastil morda državnih denarjev, pustil je pa pri miru vloge privatnikov v denarnih zavodih. Zato je izključeno, da bi se sovražnik, ki pa sploh nikdar v naše kraje priti ne more, polastil denarja, ki je v denarnih zavodih. Država je sama najbolj interesirana pri tem, da so hranilne vloge varne in da ima ljudstvo popolno zaupanje v varnost denarnih zavodov, kajti vse državno življenje je danes osno-

vano na varnosti osebnega kredita. Saj je država sama s strogo in natančno zakonodajo vse storila, da se poskrbi za varnost vlog. Ako ima torej kdo svoj denar naložen v hranilnici ali posojilnici, kateri stoje na čelu zaupanja vredni možje, je lahko gotov, da se ne more od njegove vloge noben vinar izgubiti.

Poleg tega opozarjamo na to, da stoje hranilnice pod vladnim nadzorstvom, da za nekatere hranilnice jamčijo občine, mestne ali kmetske, z vso svojo davčno močjo, posojilnice pa imajo varnost v neomejeni zavezi svojih članov, to se pravi, da na stotine in stotine gruntov, hiš in drugega premoženja jamči za vsak vinar, ki ga ima kdo naloženega v dotičnem zavodu. Da bi pa bila varnost še večja, je kranjski deželni zbor s posebnim sklepom posojilništvo postavil pod varstvo dežele, ki s posebnim uradom skrbi za to, da se poslovanje vsega podrejenega mu zavezništva vrši v popolnem redu. Tako je torej vsestransko preskrbljeno za varnost hranilnih vlog.

Vsak denarni zavod obrestuje vložnikom njihove vloge. Zato pa vsak denarni zavod mora vložene vsote tudi obrestonosno naložiti v posojilih, ker ne more obrasti dajati, ako obresti ne jemlje. Zato pa noben denarni zavod nima vlog zaprtih v svoji blagajni, ampak svoje denarje sproti izposoja proti primernemu jamstvu. Če bi torej kdo hotel ugrabiti hranilne vloge, jih ne bo doblil, ker so vse zunaj pri dolžnikih. Ravno tako je pa izključeno, da bi katerikoli denarni zavod, če ima tudi na milijone in milijone lastnega premoženja, mogel takoj izplačati vse hranilne vloge, ako en dan prigrme nanj vsi vlagatelji. Denarni zavod bi moral v takem slučaju vse svoje dolžnike tožiti. To bi pa bila velikanska gospodarska krivica. Pomislite kaj bi nastalo, ako bi vsi denarni zavodi danes tožili in rubili vse svoje dolžnike?! Zato je pa brezvestno in naravnost zločinsko, ako kdo vlagatelje hujska, da naj dvigajo denar. Tako hujskanje je tudi kaznivo in v resnici ne zasluži tak hujskač drugega, kakor da se ga naznani državnemu pravdnistvu!

Pa vlagatelji tudi sami sebi škodujejo, ako dvigajo vloge, ker v hranilnici in posojilnici jim njihov denar nese obresti in je absolutno varno spravljeno, spravljeno tudi pred tatovi in roparji. Ako pa kdo denar dvigne in ga doma spravi v nogavico ali v skrinjo, izgubi obresti in tam je še-le denar najbolj nevarno shranjen! Skušnja uči, da tak nemir traja samo nekoliko dni, kvečjemu nekaj tednov, potem začno ljudje počasi zopet nazaj nositi, ampak škoda, ki so jo naredili samim sebi in celemu narodnemu gospo-

darstvu, pa ostane. Zato je dolžnost vseh oblasti, da svare ljudstvo pred takim nepremišljenim postopanjem!

Ker se po časnikih bere, da na borzi papirji padajo, marsikdo misli, da je manj vreden tudi bankovec, ki ga ima v svojem mošnjičku. To je popolnoma zmotno, kajti papirji, s katerimi se na borzi kupčuje, so deloma javne zadolžnice, večinoma pa delnice akcijskih družb, s katerimi se na borzi špekulira. Ako torej med borzijance udari novica, ki se jim zdi nevarna za njihove industrije, teda; hitro vsak skuša prodati svoje papirje, vsled česar njihova cena pade, dokler se jih vsled boljših novic zopet nazaj ne kupuje, s čimer se cena dvigne. Ta borzna špekulacija pa nima popolnoma nobene zveze z denarji, ki so naloženi v hranilnicah in posojilnicah, in ravno tako tudi ne z bankovci avstro-ogrske banke, ki nam danes služijo kot papirnat denar. Ti bankovci imajo svoje pokritje v premoženju avstro-ogrske banke in država sama čuva nad njihovo varnostjo in polnovrednostjo. Popolnoma izključeno je, da bi papirni denar v svoji vrednosti kaj izgubil, in zato je čisto nezmiselno, ako kdo zahteva v posojilnici zlat denar namesto bankovcev. Bankovci so se vpejali s tem namenom, da se promet olajša.

Kdor vse to trezno premisli, se mora čutiti popolnoma varnega. Tudi v slučaju vojske, pred katero nas pa bo, kakor upamo, Bog obvaroval, so naši prihranki, ki smo jih naložili v naših poštenih zavodih popolnoma varni, in zato ne samo ne dvigajmo denarja, ampak nalagajmo ga prav pridno, da se čimbolj pomnoži naše narodno premoženje.

Od deželnega odbora vojvodine
Kranjske.

V Ljubljani, dne 27. nov. 1912.

Za deželnega glavarja:

Dr. Lampe.

Zakon o pravnih sredstvih.

Z ozirom na veliko važnost te postave, zlasti zato, ker se je strankam premnogokrat godila krivica edino le vsled tega, ker niso bile poučene o pritožbenem postopanju, je odredil deželni odbor, da se županstvo in potom posebnega razglasa prebivalstvo še posebej pouče o novem zakonu.

Zato se je izdala sledeča

Št. 20629.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Zakon o postopanju s pravnimi sredstvi z dne 7. septembra 1912 dež. zak. št. 62 je bil razglašen in je stopil v veljavo dne 26. sept. 1912.

Pravna sredstva so pravice, ki jih daje postava za izpodbijanje odločb in odredb nižjih oblastev potom pritožb na višja oblastva.

Velika važnost te postave z ozirom na dosedaj pomanjkljiva določila glede vlaganja pritožb proti odločbam in odredbam občinskih in drugih avtonomnih oblastev daje deželnemu odboru povod, da opozarja županstvo še posebej na vsebino novega zakona — zlasti kar se tiče časa, kdaj se morajo vlagati pritožbe, (§ 1.) in kar se tiče oblastev, pri katerih se morajo vlagati, — (§ 2.).

Glavno načelo zakona o pravnih sredstvih je, da se imajo vlagati pritožbe pri oblastvu prve stopnje, to je vselej pri onem oblastvu, ki je izdalo prvo rešitev, — ako posamezni zakoni ne določajo kaj drugega, — in pa da jih je vlagati pravočasno.

Zato mora imeti vsaka odločba županstva, ako je proti nji po postavi dopustna pritožba na občinski odbor, kakor tudi vsaka rešitev, s katero se objavi stranki kak sklep občinskega odbora, proti kateremu je mogoča pritožba na deželni odbor, natančen pouk, ki naj se glasi v prvem slučaju:

»Proti tej odločbi županstva je dopustna pritožba na občinski odbor tekom 14 dni po vročitvi.

Pritožba se mora vložiti pri županstvu.»

V drugem slučaju naj se glasi pouk:

»Proti temu sklepu občinskega odbora je dopustna pritožba na deželni odbor tekom 14 dni po vročitvi.

Pritožba se mora vložiti pri županstvu.«

Vsaka odločba županstva ali obvestitev o sklepu občinskega odbora naj se izda pismeno.

Posebno se opozarja županstva na to, da nobena pismenim potom izdana odločba ne more postati pravomočna, če nima tega pravnega pouka; pri javnih razglasih ta pouk sicer ni neobhodno potreben, vendar pa se tudi priporoča.

Če je zadnji dan za pritožbo določenega roka nedelja ali praznik, se more vložiti pritožba veljavno še naslednji delavni dan.

Opozarjajo pa se županstva, da se morajo predložiti vse — tudi prekasnó vložene pritožbe v rešitev višji instanci.

Če je bila na primer prepozno vložena pritožba proti kaki odločbi županstva, je to ne sme naravnost zavrniti, ampak jo mora predložiti občinskemu odboru v sklepanje.

Za slučaj nepravilnega pouka, če se na pr. določi 8dnevni namesto 14dnevnega pritožbenega roka, ali pa če pouka sploh ni, — se opozarja županstva na določbe II. in III. odstavek § 3. uvo-dom navedene postave.

Končno je še potrebno pripomniti, da je glede pravočasne vložitve pritožb v onih slučajih, ko se vlagajo po pošti, merodajen dan oddaje na pošto, zato naj se v takih slučajih prilože pritožbam vselej tudi dotični ovitki (kuverte).

Ta okrožnica naj se prebere v prihodnji odborovi seji in naj se to tudi zabeleži v sejnem zapisniku.

Tudi naj se okrožnica s poukom o postavi sami primerno razglasi po celi občini, da ne bodo trpeli pritožniki v prihodnje škode radi neznanja postavnih določil.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 14. nov. 1912.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Enaki okrožnici je izdal deželni odbor tudi na vse cestne in zdravstvene zastope.

Opozorjati je treba na to, da bode pritožbena pot potem, ko stopi v veljavo novi cestni zakon, proti odločbam cestnih odborov drugačna kot je sedaj. Potem se bodo vlagale namreč te pritožbe naravnost na deželni odbor. — Za to se je vsprejel v okrožnico za cestne odbore še sledeči dostavek:

„Ta pouk — (glede sedanjega vlaganja pritožb) — pa velja le še toliko časa, dokler je še v veljavi stari cestni zakon.

Potem ko stopi v veljavo novi cestni zakon z dne 21. februarja leta 1912 — se bo moral glasiti pouk z ozirom na določbo §. 53 tega zakona tako-le:

»Proti temu sklepu cestnega odbora je dopustna pritožba tekom 14 dni po vročitvi, ki se mora vložiti neposredno na deželni odbor.«

Razsodba upravnega sodišča

glede nastavljenecv užitninskega
zakupa.

Dne 20. septembra t. l. je razsodilo upravno sodišče o pritožbi ravnateljstva užitninskega zakupa v Gradeu, ki je zavzemalo v svoji pritožbi stališče, da delo nastavljenecv užitninskega zakupa ni zvezano z duševnim delom, — da je pritožba nevtemeljena in da se morajo ti nastavljeneci zavarovati pri pokojninskem zavodu.

Kar velja za graške uslužbence užitninskega zakupa, velja seveda za enake uslužbence tudi drugod.

Organizacija občinskih uslužbencev (tajnikov).

Poziv k pristopu!

Podpisani odbor opetovano izvršuje naloženo mu dolžnost.

Ker so vsi stanovi že organizirani, je skrajni čas, da se tudi mi vsestransko zapuščeni občinski uslužbenci zedinimo, da si s skupnim nastopom izvajemo izboljšanje finančnega stanja ter ugleda, ki nam kot takim pritiče.

Edina pot, da to dosežemo, je ustanova prepotrebne družstva obč. uslužbencev. Ker le v slogi in edinosti je moč! Evo v dokaz dva slučajja in sicer obč. uslužbencev v Istri in na Češkem, ki so si pred leti ustanovili tako društvo in s tem izvajali zakon, ki jim zagotavlja stalno službo, pokojnino in impozanten ugled.

Ustanovitev gori omenjenega društva je nujno in neobhodno potrebna in to ravno sedaj, ko bode v kratkem času zboroval deželni zbor in se baval o za nas jako važni točki, z novim občinskim redom.

Namen društva je:

- 1.) Zagotoviti si stalnost v službi.
- 2.) Prirejati poučne shode za enakomerno službeno poslovanje.
- 3.) Ustanovitev zaloge za podpiranje starih, za delo nezmožnih in brez lastne krivde iz službe odslovljenih, kakor tudi podpiranje ostalih sirot umrlih kolegov.

Podpisani odbor je mnenja, da bi se v svrhu ustanovitve omenjenega društva sklical čim preje ustanovni občni (zbor) shod, in sicer radi obširnosti občin v deželi, na treh mestih v enem in istem dnevu in sicer za tolminski politični okraj: v **Grahovem**, za goriški: v **Gorici** in za sežanski, v **Sežani**.

Da bode imel ta naš shod zaželjen uspeh je potrebno:

1.) da vsak od gosp. kolegov takoj, najdalje pa v 8 dneh prijavi pristop k društvu gospodu Milanu Perozziju, občinskemu tajniku pri Sv. Luciji ob Soči;

2.) da se tega shoda osebno in zanesljivo udeleži in izjavi pri zborovanju svoje mnenje. (Na podlagi došlih prijav se določi dan zborovanja.)

Podpisani odbor je mnenja, naj bi zborovalci vsakega polit. okraja izvoliti tri odbornike. Skupno vseh 9 odbornikov voli predsednika in potrebne funkcionarje.

Podpisani odbor se je udeležil zborovanja istrskih obč. uslužbencev dne 7. januarja 1912 v Št. Petru na Krasu in je tam izposloval pravila in jih odposlal v prestavo iz hrvaškega v slovenski jezik listu »Občinska Uprava« v Ljubljani.

Kakor hitro dospejo prevedena pravila, se jih določje prijavljenim kolegom.*

Končno se pozivlje vse gospode kolege, da se enkrat predramijo iz spanja in prijavijo svoj

*) Op. — Pravila bodo v kratkem prevedena in se do pošljejo gospodu Perozziju.

pristop k — za občinske uslužbence prekoristnemu in prepotrebniemu društvu, ki brezdvomno doseže od deželne in državne uprave zaslužene podpore.

Osnovni odbor za ustanovitev društva občinskih uslužbencev.

Sv. Lucija, dne 30. septembra 1912.

Bajt, l. r.

Perozzi, l. r.

Vprašanja in odgovori.

160. Neimenovano županstvo.

Vprašanje:

Prosimo pojasnila: Kdo je virilist v krajnem šolskem svetu po novi postavi?

Odgovor:

Če preberete §§ 2 do 6 zakona o šolskem nadzorstvu z dne 23. okt. 1912 dež. zak. št. 66, bodele videli, da o kakih »virilistih« pri krajnem šolskem svetu ni govora. — Odposlanci cerkve in šole v te korporacije so zakoniti zastopniki obeh; kot virilist pa v šolske zastope ne more nikdo vstopiti, ker je ta zastarela institucija po večini izginila tudi že pri drugih korporacijah, predvsem v občinskih odborih. — Sicer pa »virilistov« v krajnih šolskih svetih tudi popred ni bilo.

161. Županstvo v C.

Vprašanje (uradno na dež. odb.)

Dne 11. avgusta 1912 se je vršila volitev gospodarskega odbora za vas Č. — Volitev se je vršila po starem volilnem redu; zoper njo ni bilo vložene nobene pritožbe ali ugovora, in je torej pravomočna. Županstvo je pozvalo izvoljene odbornike na dan 1. septembra 1912 v občinsko pisarno, da izvolijo izmed sebe načelnika. — Dva sta se povabilu odzvala, eden ne, a ta ni navedel nobenega vzroka za to, in tudi izvolitvi se ni odpovedal. Prišel ni baje iz mržnje do župana. Kako je postopati v tem slučaju?

Ali naj se pokliče namestnik, ali pa naj se izostali odbornik prisili, da prevzame odborništvo, oziroma da pride k volitvi načelnika, ali pa se vsa volitev razveljavi in vrši nova po zakonu z dne 1. avgusta 1912, dasi se je prva vršila pravilno.

Odgovor: (odnosno rešitev c. kr. okrajnega glavarstva v K., ki se mu je odstopila vloga županstva v rešitev.)

Iz volilnih spisov je razvidno, da se je volitev gospodarskega odbora dne 11. avgusta t. l. popolnoma pravilno izvršila in sicer praviloma po določbah pristavka II. k občinskemu redu, ker je stopil zakon z dne 1. avg. 1912 dež. zak. št. 49, izdan 16. avg. 1912 še-le v veljavo 31. avg. 1912.

Ni torej nobenega povoda razveljaviti volitev iz razloga, ker se ni izvršila po novi postavi.

Kar se tiče odbornika, ki se brani priti k volitvi načelnika, je omeniti, da je ta po analogiji § 20. obč. reda, ako ne more utemeljiti kakega v tem § ustanovljenega razloga, pač primoran sprejeti izvolitev in se volitve načelnika udeležiti, ker ima sicer pričakovati denarno globo predzadnjega odstavka tega §.

Kar se pa tiče razmotrivanja županstva, češ da ta neče priti do županstva v svrhu, da se udeleži volitve prvomestnika, iz mržnje do župana, je omeniti, da niti po starem niti po novem zakonu ni župan pristojen izvršiti oziroma voditi volitev prvomestnika gospodarskega odbora, temveč je v to poklican po letih najstarejši izmed izvoljenih treh članov gospodarskega odbora.

Naj tedaj županstvo dotičnemu najstarejšemu članu naroči, da v smislu določb točke 3 člana I. zakona z

dne 1. avgusta 1912 dež. zak. št. 49 potrebno odredi v svrhu, da se izvoli načelnik gospodarskega odbora.

162. Občinski urad Sedl. (Štaj.)

Vprašanje:

Ali je občina dolžna (prisiljena) dati finančnim organom pregledati občinske račune, pobotnice, občinski dnevnik, i. t. d.? Morebiti le nekatere, in sicer ktere?

Odgovor:

Večkrat smo že povdarjali in to storimo danes še enkrat, da se sme raztezati kolkovna revizija, ki jo izvršujejo pri občinskih uradih finančni organi, le na one spise, ki se ne tičejo prostega upravljanja občinskega premoženja (Razsodba upravn. sodišča z dne 18. sept. 1900 št. 14.504.) Vsi spisi, ki se tičejo prostega upravljanja občinskega premoženja, so izključeni od kolkovne revizije in jih finančni organi nimajo pravice pregledovati. — To so pa predvsem občinski računi, blagajniške knjige in pobotnice. Teh torej ni treba niti kazati.

163. Županstvo Janeževo brdo.

Vprašanje:

Občinski odbor je sklenil naložiti naklado na žganje in pivo. — Ker imajo tukaj vsi posestniki svoje žgalne kotle in izdelujejo žganje, trdi tukajšnji gostilničar, ako bo on plačal naklado na žganje, da jo bodo morali plačati tudi posestniki, ki izdelujejo doma žganje.

Odgovor:

Po §. 3 ukaza deželne vlade z dne 31. decembra l. 1904. št. 24743 dež. zak. št. 1 ex 1905 morajo plačati naklado od povžite žgane pijače tudi oni posestniki, ki doma kuhajo žganje iz lastnih pridelkov. — Ta naklada je takozvani konsumni davek, glede kterega ni nobene izjeme.

Te naklade pa ne plačajo oni posestniki, ki žganje samo kuhajo in ga ne porabijo doma, ampak je prodado gostilničarjem, ki je potem točijo. V tem slučaju zadene naklada seveda — gostilničarja. — Ni pa zamenjati naklade na žganje z državnim davkom, ki se pobira pri izdelovanju (kuhanju) žganja in pri kterem je to kuhanje iz lastnih pridelkov do gotove višine (56 litrov) prosto davka od izdelovanja.

164. Gospod I. K. v G. g. (Št.)

Vprašanje

Finančno okrajno ravnateljstvo v Mariboru zahteva večkrat pojasnila o privatnih osebah glede njihovega premoženja in življenja.

Ali je občina postavno dolžna, dajati taka pojasnila in igrati vlogo nekakega detektiva?

Odgovor:

V Vašem slučaju ste dani dve možnosti: ali dobiva vprašanja županstvo uradoma ali pa župan kot zaupna oseba. — V prvem slučaju izvršuje županstvo reševanje takih zadev v prenešem delokrogu, ker so finančna oblastva po zakonu — in sicer po §. 44 zakona o osebnih davkih upravičena zahtevati od županstev razna pojasnila tudi v zadevah osebno-dohedninskega ali pridobninskega davka. Druga možnost je, da dobi vprašanje župan kot zaupna oseba.

V obeh slučajih se dolžnosti — odzvati se pozivu za pojasnilo — ni mogoče izogniti. — Nele da morajo županstva vsa taka uradna vprašanja reševati, ker so v to po postavi obvezana, morajo enako izvrševati ukaze tudi zaupne osebe, na ktere koli se obrnejo finančna oblastva, ker jih ta oblastva sicer k temu lahko prisilijo z občutnimi globami do 200 K po § 250 navedenega zakona.

Naš nasvet je torej: Vsi ukazi finančnih oblastev naj se po možnosti vestno izvrše. Če pa meni županstvo ali župan, da ne more dati točnega in vestnega odgovora, naj pač o tem poroča oblastvu.

Književnost.

„Katoliška Bukvarna“ priporoča — za cerkvene kroge — dvoje molitvenikov:

»Molite bratje.« Molitvenik arskega župnika z velikim tiskom. Cena z rdečo obrezo 1 K 20 vin. z zlato obrezo 1 K 80 vin., fin šagrin z zlato obrezo 2 K 40 vin. Ta molitvenik, zelo priročen po svoji zunanji obliki in priporočljiv po vsebini, ima velik tisk, in je radi tega posebno priporočljiv za slabovidne in priletne ljudi.

Molitvenik za tretjerednike »Pot v nebesa«, spisal o. Nikolaj Meznarič, je ravnokar izšel v 6. natisu. Posebna prednost te izdaje je izredno priročna oblika.

Klub izredno prikupljivi opremi in velikim dobavnim stroškom znaša cena za rdečo obrezo le K 1.80, z zlato obrezo K 2.40, šagrin, zlata obreza K 3.20. Po pošti 20 vin več. Knjigo je založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

Finžgar: »Pod svobodnim solncem«. Povest davnih dedov. 1. knjiga. X. zvezek »Leposlovne knjižnice«. K 3.—, eleg. vezana K 4.—. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

S tem je podala »Katoliška Bukvarna« prvo polovico najboljšega Finžgarjevega dela. Finžgar, eden najboljših slovenskih romanopiscev, ki stoji na višku slovenske pripovedne umetnosti, je v tem romanu takorekoč samega sebe prekosil. Poleg lepote in moči, s katero obvladuje slovenski jezik, moramo v tem romanu nad vse občudovati globino in izrazovitost, s katero je znal naslikati osebe, ki nastopajo v njem, katerega snov je zajeta iz slovanske zgodovine.

Od glavnega junaka do najmanjše vloge — vse nastopa pred nami življenja polno in iz cele povesti diše moč kipečega mladega slovanstva, ki se pripravlja, da zavlada svet.

Kratko rečeno, roman »Pod svobodnim solncem« je eden izmed najboljših slovenskih pripovednih umotvorov in nad vse hvalevredno je, da je to delo izdala »Katoliška Bukvarna« kot X. zvezek »Leposlovne knjižnice«. Dejanje se vrši na onih zgodovinskih tleh Balkana, kjer se ravno sedaj bore naši slovanski bratje za krst sveti in svobodo zlato, zato bo tembolj zanimal naše ljudstvo. Roman zasluži priporočila v najvišji meri. Knjiga je izšla v elegantni opremi in ima pri vsem tem zelo nizko ceno.

Listnica uredništva.

Zadnji čas nam dohajajo v obilnem številu vprašanja s priloženo 10-vinarsko znamko za takojšen pismen odgovor.

Z ozirom na to moramo pojasniti na tem mestu, da smo v stanu le v posebno nujnih in zelo važnih zadevah takoj ustreči cenjenim naročnikom, če prilože za odgovor 20 h v pisemskih znamkah in 10 h za poštino. — Če bi hoteli vsakemu še pismeno in sproti odgovarjati na razna, včasih zamotana vprašanja, potem bi morali vzdrževati pri listu nalašč za to posebnega in dobro plačanega jurista. To je pa v naših skromnih razmerah nemogoče. Obenem je to tudi vzrok, da se rešitev kakega vprašanja včasih nekoliko zakasni. — Če bi imeli sredstva, — bi z veseljem vsakemu takoj postregli. — Tuptam dobimo včasih vprašanja, ki ne spadajo v list. Taka vprašanja moramo pač položiti na stran.

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadrúžne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.-12. dopoldne.

Za varnost vloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka